

Få mere indflydelse i næste valgperiode

Der står et særligt vindue åbent i de danske byråd i resten af 2020. Byrådene har opsamlet to års erfaring med, hvad der virker og ikke virker i den politiske arbejdsform, og der er stadig nogle måneder, hvor der kan drøftes konsolidering og fornyelse i næste periode, inden der går valgkamp i den.

Er det muligt at øge den demokratiske indflydelse på livsbetingelserne i vores kommune? Det kunne være spørgsmålet i byrådets udviklingsamtale med sig selv her i anden halvdel af valgperioden.

Et byråds indflydelse er ikke en given størrelse. Der kan diskuteres, behandles sager og holdes møder, uden at byrådet nødvendigvis får ordentligt fat i de store tandhjul, som for eksempel menneskesyn, roller til politikere og borgere, byernes udseende og funktion, klimastrategi omsat til hverdagspraksis og så videre. Omverdenens indflydelse er så kompleks, at det kræver stadig stærkere midler, hvis et byråd for alvor skal præge fremtiden og ikke kun administrere nutiden. Her kommer seks veje til øget politisk indflydelse. Den korte form får det til at se mere enkelt ud, end det er i virkeligheden, men alle seks råd er inspireret af gode, konkrete erfaringer i Skanderborg.

Politikere som fakkelbærere

I en generation har det føltes rigtigt at sige, at politikerne skal lytte til

borgerne og deres behov. Det kan man vel kalde en slags curling-politik: Byrådet har ansvar for, at den kommunale velfærd udjævner bumpene på livets vej. Men er det nok til at kunne kaldes politisk lederskab? Lederskab består vel i, at politikerne formår at sætte dagsordener og inspirere borgerne.

En kommune er meget mere end en organisation af ansatte. Det er først

og fremmest et levende civilsamfund og en masse mennesker, der alle gør en forskel i eget og andres liv. Politiske udfordringer som klimapåvirkning, erhvervsudvikling og psykisk sårbarhed hos unge kan næppe løses med curlingpolitik alene. Det kræver også, at byrådet tænder en fakkel og samler og motiverer de lokale kræfter. I Skanderborg er rollen som fakkelbærere skrevet di-

“ Vi har skrevet drejebogen om for at undgå følelsen af, at drevne embedsmænd belærer nyvalgte politikere. Vi har et forum, vi kalder borgerrepræsentationen, som består af de flere hundrede borgere, der er aktive i brugerbestyrelser, råd og nævn.

rekte ind i styrelsesvedtægten som en opgave for byrådet på linje med styringen af velfærden.

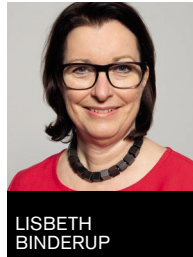
Initiativrige borgere

Et eksempel på politisk lederskab i praksis er Skanderborg Byråds proces for landsbyernes planlægning. Førhen ville vi nok have tegnet en plan for hver af de cirka fyre landsbyer og så involveret borgerne. Denne gang har vi vendt processen om og bedt borgerne drive den. Vi tilbød et ultrakort bliv-din-egen-byplanlægger-kursus på én aften for alle, der havde lyst. Derefter gik en masse mennesker i gang med at tegne planer og skabe fremtiden for deres egen landsby. Efter nogle måneder var der borgermøde, og her var det de aktive borgere, der involverede politikerne. På den måde lykkedes det byrådet at aktivere en masse resurser og brede det positive engagement i kommunens fremtid ud. Landsbyerne organiserede sig på nye måder, og de aktive borgere tog også fat på alle mulige andre aspekter af deres landsbyers trivsel. Så værdien skal i høj grad gøres op i øget livskvalitet og sammenhængskraft i de lokale fællesskaber.

Dagsordenssættere

Et byråd kan let beskæftiges i fire år blot med at behandle sager i kølvandet af ny lovgivning og andet, der kommer udefra. Der er nok at gøre, og hvis byrådet overhovedet skal sætte sin egen dagsorden, kræver det sammenhold, viljestyrke og en meget tidlig dialog om, hvad byrådet sammen vil opnå i løbet af de fire år.

I Skanderborg indledes valgperioderne med, at byrådet skaber en udviklingspolitik, det vil sige en fælles vision og nogle ganske få markante og ambitiøse strategispor. Det nuværende byråd formulerede visionen "Mennesker møder mennesker". Visionen har med sit fokus på fællesskab og livsmestring fået ganske betydelig gennemslagskraft blandt

Kommunaldirektør i
Skanderborg Kommune

ledere og medarbejdere, så det nye byråd har fra starten fået en stærk indflydelse på de holdninger og det menneskesyn, der præger det daglige velfærdsarbejde.

Fire år til at skabe resultater er uhyggelig kort tid. I Skanderborg spares der tid ved, at det er det afgående byråd, der vedtager en plan for det nye byråds opstart, og der spares også tid ved, at byrådet mødes første gang om indholdet i den kommende udviklingspolitik allerede dagen efter konstitueringen, det vil sige midt i december måned og dermed to uger før valgperioden begynder.

Politikere i førersædet

I Skanderborg er politikere i førersædet og embedsmænd på bagsædet. Ved dette første lange og vigtige møde for det nyvalgte byråd i december 2017 var alene de 29 byrådsmedlemmer til stede. Der var ingen embedsmænd og ingen konsulenter. Det er et af mange eksempler på vores stigende bevidsthed om roller.

En ny type borgermøder er et andet eksempel. I stedet for en scene med en embedsmand, der fortæller om planer foran et siddende publikum, så holder vi nu typisk borgermøder som et stort marked, hvor byrådspolitikerne er værter ved dialogboder og i øjenhøjde formidler byrådets spørgsmål og lytter til borgernes input til lokalplanforslaget, de grønne transportformer, ungdomspolitikken, Himmelbjergets udvikling, eller hvad emnet nu er.

Et tredje eksempel er introduktionen for det nye byråd. Vi har skrevet drejebogen om for at undgå følelsen af, at drevne embedsmænd belærer nyvalgte politikere. Vi har et forum, vi kalder borgerrepræsentationen, som består af de flere hundrede borgere, der er aktive i brugerbestyrelser, råd og nævn. I januar 2018, da byrådet var nyvalgt, mødtes borgerrepræsentationen for at byde det nye byråd velkommen. Politikerne var gæster,

og borgerrepræsentanterne var værter i dialogboderne, og politikerne gik rundt og fik borgerrepræsentanternes intro til aktuelle dilemmaer inden for skolepolitik, sundhedspolitik, naturpolitik, erhvervs politik og så videre.

Et fjerde eksempel er, at det ikke alene er embedsmænd, men i høj grad politikerne, der løbende kerer sig om form og vilkår i det politiske arbejde. Med faste mellemrum mødes udvalgs- og gruppeformænd, og på disse møder tales der kun om arbejdsform, aldrig om sager.

Styrkerne i 17.4-udvalg

Skanderborg har tre valgperioders erfaring med meget udstrakt brug af opgaveudvalg, bestående af byrådspolitikerne og gæstepolitikere. Ét af resultaterne er, at mange gæstepolitikere har fået en styrket respekt for det lokale folkestyre og de folkevalgtes store indsats. En anden erfaring er, at udvalgene især får stor betydning og gennemslagskraft, når de nedsættes for at løse et konkret og brændende dilemma, for eksempel Smukfests kontrakt om brug af Skanderborg Dyrehave og Skanderborg Fælleds vision som centrum for administration, idræt, politi med mere. Der er forskel på udvalg med en meget konkret opgave og udvalg, der er født på konstitueringsnatten og med mere luftige kommissorier.

Overvej det gamle og det nye

I disse måneder er Skanderborg Byråd i gang med en bred dialog om, hvordan Skanderborgmodellen skal udleveres fremover. Modellen har fungeret siden kommunens dannelse, men det er vigtigt, at ejerskabet fornyes med mellemrum. Næste skridt bliver at se på styrelsesvedtægten og programmet for det næste byråds opstart.

Og så lukker vinduet i denne omgang for byrådets udviklingssamtale med sig selv, og valgkampen vil begynde. ■